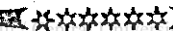

Nro. 37.

**'A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Pentéken Május 7-dik napján 1813-dik
esztendőben.

Frantzia Birodalom.

Az Igazgató - Tsászárné ŐF. Ministeri Tanácsot tartott Sz. Clouban Apr. 21-edikén, a' *Gazette de France* szerént.

— A' *Monitör* szerént, Apr. 21. — Az 1814-e-dik esztendőt illető Felírtak' kiállításának vége van, vagy közel jár a' végéhez, nagyobb részében a' Megyéknak. A' 80 ezer régibb Felírtak' kiállítását is keményen folytattják, 's azt mondják, hogy ezek a' legények mind természetere, mind erejekre, mind jó hajlandóságokra néve, előkelő Rekruták.

A' *St. Galler Erzehler* (Újjságl) szöll egy felfedezett szándéknak elevevaló híreről, mely szerént a' *Touloni* Hajósereget az Anglusoknak,

a' lik magokat ezen a' víztájékon 100 hajóval mutatták, által akarták volna adni, 's az ez e. ránt Toulonba és *Marseille*be tett kemény vigyázatról; mindazáltal azt veti hozzá, hogy mind ezekről hivatalos tudósítást kell várni.

A' *Wesertorhi Megye*' Újjságlevelében ezt írják Brémenből *Apr. 17.* — A' Császár azt parantsollja egy Végzésben *Apr. 7*-edikén, hogy *Bentink* Grófot egy, 7 Generálból *Wesel*ben össze állított Katonabíztosság' elébe vitetessen, 24 óra alatt megítéltesen, és a' Jozzága elvéttetessen. — Egy Katonabíztosság megítélte a' *Vareli* Gondviselőbíztoságnak 5 Tagját. Hármát ártatlannak találván, haza bocsátottak. Kettő pedig, a' törvénynék tsalárdúl lett magyarázartja által, jöllehet nyilvánosságos vétkesek voltak, tsak 6 heti tömlötzre ítéltettek. Ezeket a' *Weseli* Várba küldték, hogy azoknak sorsokról a' főbb Itélőszék tegyen határítéletet.

Az Oldenburgi Kerület' ideigóráig való Biztosságának 5 Tagja is Katonabíztosság elébe került, kik közzül kettőt halálra ítélvén, 24 óra alatt meglövődöztek: 3-at ártatlannak ítélték. —

Anglusország.

A' *Hamburgi Corresp.* Londonból, *Apr. 9.* — Ma érkezett ide 2 postakotsi. Az egyikbenült egy ánglus pattantyús Tiszt egész Nemzetköntösben (uniformisban), 2 Muszka Tisztel együtt. A' másikban 2 Kozák Nemzetköntösben, a' magok' dsidajokkal selfegyverkezve. Erre a' feltettzésre (phoenomenon) mindenek bámúltak, és toldúltak a' kosihoz, hogy ezeket a' vitézeket barátságosan fogadhaszák.

— Másszor 2 Hét kellett 12 millió font sterling' összeszerzésére, ha az Ország pénzt költsön vettfel. Most végre mént 4 óra alatt. Már 10 órákor rakással ment a' gazdag Bankósek' kotsija a' Westminsterhallhoz, de már akkor dugva teie volt a' Kintstárszoba, úgy hogy lánzott kellett az ajtóra keresztelni, 's politzájtiszteket állítani, hogy a' pénzhozók erővel bé ne törjenek: de nem használt, nyomúltbé a' nép, tolt, folyt réllök az ízzadság. Egy gazdag Pénzkopetznek a' fia elvesztette a' Hatzukájának (kaputrokjának) felét, mely a' nyakából ledörögölődött. A' ki bémehetett és számot kaphatott, szerentsésnek tartotta magát. Minekutána 375 számot kiosztottak, a' többit azzal küldötték el hogy hólnap jöjjenek a' számért. De semmi se lett belőlle, mert a' 373-ból is csak a' 180 elsőre volt szükség. *Countts* Bankós maga 1,250,000 fontot (12 — 13 millió forintot) fundált. Még 8 millió Kintstártzédula volt a' Pénzkopetzeknél, melyet inkább akarták fundálni, mint kész pénzért adni.

London, Apr. 10. — Apr. 7-edikén vitorlázott az Amérikába készített *Törekedemeny* (expeditio), mely ezekből a' hajókból állott: *Diadem* 64 ágyú, *Diomed* 50, *Romulus* 44, és 3 Fregat, *Remesis*, *Fox*, *Succes*; meg egy *Blarmer* nevű, a' *Congreve*' lidertzeivel (gyújtó rakétjeivel) tele, a' tengermelleyéki városok' gyűjtogatásaira.

Dánusország

Berlini Újságl. Apr. 9. — Az Anglussal való ellenségeskedés még is folyvást foly. A' mi hivatalos Újságlevelünk szerint, azt mondja egy

Helsingöri tudósítás, hogy az ellenség Hajótsopotja apr. 7-edikén *Karlskronától* elindulván, *Kronburg* és *Helsingör* mellett, hosszú lineában, nyúlánkodva úszott. A' várból számtalan bombit hánytak közzé. A' kellemetlen szél miatt, az ágyúladikok semmire se mehetek eleese. *Helsingborgnál* két hajó, porongot (nem látiszó vízbeli homokdombot) kapott, 's megfekütt. A' hajótsopot 410 hajóból állott.

Kopenhaga, Apr. 19. — *Falsen* tengeri Főhadnagy jelentí hogy a' *Dragonen* nevü Luggert (kis hajót), mely Apr. 12-dikén egynehány hajót kísért, elszakasztotta egy ellenséghajó a' tőbitől. Igen derék magaforgatása által elkerülte hogy szélalá ne essen, és sietvén a' szárazra, mellette mentí az ellenséghajónak, a' nélkül hogy ettől sokat szenvedett volna. Erre hozzá fortak a' verekedéshez, mely 1½ óráig tartott, de az ellenséghajó kéntelen vóit a' tágásra venni magát. A' Luggertben 1 ember esettel, egy pedig halálos sebet kapott.

Burkusország.

Breslau, Apr. 23. — ÖF. a' Király méltóztatott *Wittgenstein* Gr. Generálnak a' Fekete Sas' Rendit, a' *Auvrai* és *Czernitscheff* Generáloknak a' Veres Sas' első Rendit, *Dörnberg* ánglus Generálnak pedig a' Katonaérdem' Rendit ajándékozni.

Bunzlau levélből, Apr. 22. kitettzik, hogy *Kutusow* Hertzeg betegesen ebben a' Helységben tartózkodik, kit a' Burkus Király, *Dresdában* mentében meglátogatott. — Későbbén *Dresdába* megjött a' hír, hogy ez a' Főgenerál ugyanott

meghólt, és a' Tsászár a' Fővezérséget *Wittgenstein* Generálra bízta.

Sándor Tsászárt, *Kalischból* *Dresdába* menvén, *Apr.* 10-edikén *Militshben* győzödelmi-pompakapu alatt fogadták minden kigondolható tisztelettel. Innen ment *Trachenbergbe*, a' hol *Apr.* 12-dikén *Constantin* Nagyherczeg is megérkezett. Itt akkor 500 Tiszt és 7000 közlegény tanyázott, még is a' legnagyobb rendtartás vólt. *Apr.* 13-adikán *Winzigbe* ment *ÖF.*; itt is minden kigondolható tiszteletet készítettek. Akkor időben mindenféle fegyverbeli Muszka katonák mentek ott által a' nagy Hadsereghez. *Apr.* 14-edikén ment a' Tsászár által az *oderán*: 22-dikén, mikor a' Tsászári Főtanya *Bautzenbe* szállott, érkezett oda *Thorn* várának a' kültsa; 's 24-edikén érkezett a' Tsászár és a' *Burk.* Király *Dresdába*.

— *Berlin*, *Apr.* 24. — Ide érkeztek *Wittgenstein* Herczeg, Titkostanátsos; ánglus Követ *Stewart*, és ennek a' Titoknokja (*Secretarius*) *Jackson* (olv dsekszn).

Spanyol-, és Portugalliaország.

Arglus Ujjsagl. — *Lisbona*, *Martz.* 14. — A' *Frantzia* Sereg' egy része visszahúzalkodott *Valladolid* felé: e' szerint a' *Hill* Osztályának egy Generálallja előnyomúlt *Plasencia* felé, hogy ezt és a' hidat elfoglallja. Két Húszárreg. ment ma tőlünk a' Hadsereghez. Másképp' nints változás a' Hadsereg' állásában, ezt írja *Wellington* Marki *Freneidából*, *Martz.* 3-adikán.

A' *Pisuerga*' partjáról, *Febr.* 21. — A' patantyústzimboraságból 's a' többi Tagból elszakasztott tiszt'legényen kívül, mellyek *Frantzia*-

mondjak az útagok és parasztok, a' kikkel beszéltem. Magant láttam hogy Burkus sebeseket és frantzia foglyokat hoztak. Az éjjel (17) kiűtött a' Wittembergi Várórtalom; de ezt olyan keményen verték vissza a' Várostromlók, hogy még a' külső sántzokat is el kellett nekik hagynok, és már most csak a' Városvárt óltalmazák, a' Burkusok elfoglalták a' tüzttől megmaradt külvárost: 2 vagy 300 fogoly esett kezünkbe, kik között 1 Oberster van, — *Kleist* Generálon kívül, a' ki az ostromot vezeti, jelen lettek volna ezen az egész tsatán *Hendrik* Burk. Printz és Gr. *Wittgenstein* Főgen. — A' Wittembergi híd nem égett, mint hallatott volt: sőt mind innen, mind túl hídfejet vetettek ahhoz a' frantziák; mellyet az Elbe' bal partján megtámadtak már tegnap azok a' Muszkák, a' kiket e' végre *Wittgenstein* Gr. Dessaui Főtanyájáról elszakasztott. Annál könnyebb hozzá közelíteni, mert az Elbe, a' szárazság miatt, apad.

Ugyantsak *Witttemberg*ből, Apr. 19. — 17-edikén reánk ütött 800 frantzia reggeli 4 órakor; vesztettek 78 foglyot és egy Főhadoagyot, az elesteket nem mondhatom hány. Nekünk, a' kik nagyobb részént Burkusok vagyunk, megsebesedett 17 Tisztünk; 's mintegy 250 közlegényünk vagy elesett vagy sebet kapott. Késő estig folyt a' lövés. A' vár igen hatalmas épületű. A' Fővezér megparanttsolta, hogy Apr. 18-adikán reggeli 8 órakor kezdjék el ágyúzni a' várat; 's ugyanakkor támodjameg *Kosatschkowsky* Gen. is a' hídfejet. Az alkudozónkat (*parlamentaire*) kevélyen vissza igazították a' várból. Az ágyúzásnak kevés láttattija lett, valami 11 helyen

szágra 's a' Középtenggere, megbosszánkodvan, csak hamar a' Király' hazajövele után felzúdult az Anglusok ellen, mellyet csak fegyver' erejével lehetett elayomni. A' Király kéntelen volt a' *Ficuzza* falusi kastélljába meenni. A' Királyné megmaradt az eddig lakott *Castelvétranó*ban. Sok előkelő embert, a' kikről gyanú volt, hogy a' népet az áglusok ellen felbárgatták volna, megfogtak. Minden áglus sereget egy rakásra parantsolt *Bentink* Lord, valamint a' tengerierőt is *Palermó*ba hítták *Messziná*ból.

Délámérika.

Londonból írják Martz. 30-adikán, hogy a' *Carracasi* Tartományban, a' hol *Miranda* ama' szembetűnő szakmányt viselte, egy második vérengző zenebona ütött volna ki. *Miranda*, a' kit ítélthalállal megöltnek lenni mondtak, a' Cortessel színes egyességre lépett volt, és most *Cadix*ban van.

Oláhország.

Bukurest, Apr. 14. — Az éppen most ide érkezett tudósítások jelentik, hogy *Widdin* és *Widdin'* vára feladta magát. *Idris Molla Basa* népével együtt vakbizodalomra (*discretiora*) adtafel magát: *Hafis Aly Basa'* körmei közt van; kimenetele várandó. — Ennek az esetnek, mely *Törökország'* nyugoti tartományjaiban a' nyugodalom' helyreállítására rendkívül sokat hájt, nem kis fontossága vagon.

Háborúi dolgok.

Berlin, Apr. 22. — Egy útaxó írja *Wittenberg'* környékéről, Apr. 18-adikán: — Tegnap, korán reggeltől fogva foly a' verekedés, azt

országba mennek, kiválasztották még 600 Gránátírost a' Tsászári Gárdához. A' 22-dik reg. tegnap érkezett *Valladollid*ba, 's hólnap megyen *Vittoriid*ba, a' hova még 3 reg. parantsoltattott. — Az ánglus sereg, Portugalliaországban 40,000 Gyalog és 8000 Lovas, a' mint magok mondják: a' frantzia sereg pedig 31226 Gyalog, 3156 Lovas, és 2775 Pattantyus. *Drouet* Gen. alatt pedig van 13894; kik között 3248 Lovas, 510 pedig Pattantyús.

— A' *Párisi Monitör* szerint, apr. 18-adián, *Valladollid*ból Martz. 30-adián: — *Curto* Gen. *Gauthier* Gen. segedelmével, meglepetett *Caravajales*ben, *Ulman* Svadroufő által, egy *Renovales* nevű Spanyol Generált, a' ki *Biscayá*ban, *Asturiában* és *Galiziában* igen esmeretes; *Domingues* Obestert, az úgy nevezett *Zamora*' Igazgatóját; két Kapitánt; egy Hadnagyot, és 8 legényt, kiket fogságra vitt; ezek vóltak mindössze a' faluban, azt gondolván hogy az *Essa* vizén nem lehetne által kapni: — 50 Lépkekatona (*Voltigeurs*), a' Lovasok' hátok megett, a' lófarán kapott által az *Essán*, szokás szerint. *Siciliasziget*.

A' *Neapolyi Monitör* szerint, Apr. 5. — *Pa*termóban, zenebona történt: a' hova *Ferdinánd* Király visszament, a' mint ezt a' fiának, *Koronaörökös Ferentznek*, az eddig vólt Országgondviselőnek írta, — hogy Isten' segedelmével meggyógyulván, a' Főhertzegre ideigóráig bízott Országglomány' gyeplőjét kezébe vegye. A' nép, a' legszükségesebb élelemnek a' gabonának mindég nevekedő drágulása miatt, mely attól van, hogy azt naponként hordjákki *Máltába*, *Spanyolor*

lett gyűlés, 's 50 egynehány golyóbis tett romlást. — *Bernburg*, még ma (19. Apr.) nem adta fel magát; *York Gen.* áll ellene.

Dántzighból, Apr. 13. — Azt írják, hogy mihelyt *Rapp Gen.*, a' váróltalom' igazgatója bizonyossá lett, hogy a' *Burkussal* háború van, megfogatta itt a' *Postatiszteket*. A' várat csak szorosan megezálották, de nem ostromollják, mert a' nélkül is kéntelen lessz magát feladni, mivel sok beteg van benne, 's orvosság és friss hús nincs.

Spandaut is ágyúzták, apr. 20-adikán éjjel, keményen, és a' városnak mintegy negyedrésze elégett, a' vár' környékén. A' városon nagy tűz és zúdulás esett. Erre, ilyen tudósítás jött a' többek közt *Charlottenburgból*, apr. 23-adikán: — Hiteles tudósításból állítottjuk, hogy nekünk igen kevés kárunk esett. A' Közönség' megnyűgasztalására azt mondjuk, hogy éppen alkudozásban vagyunk, mely a' *Burkus* fegyvernek becsületére és ditsőségére fog kiütni. Hogy azt a' sok elterjedt hírt a' *Spandauiak'* magokviseletek felől megtzáfolhassuk, hiteles forrásokból bizonyítottjuk, hogy egy *Spandau* lakosnak sem volt még eszében is, hogy a' *Burkusokra* löjjön. A' *Kígyóhid'* első sántzát elvettük volna, ha a' *frantziák* a' hidat fel nem szedték volna. Sok mérész *Burkus* a' vízen akart által menni, de mély volt: egy, még is annyira ment, hogy a' kezében a' pagnétot egy *frantzia* megkaphatta, és a' *Burkust* a' vízbe zuhíntotta, 's oda súlt.

— Több ajándékok között, a' *Marienburgi Rom. Cath.* Kösség 4 harangot (1645 fontot) ajándéko-

zott ágyunak, az Országőltalom' (Landwehr, insurrection) részére.

A' Szászhatárról. — A' fr. Hadsereg' állása, Apr. 26-odikán ez: — A' Vicekirály a' legszélső balszárnyával tartja *Halle* és *Merseburgot*. A' *Moskowi* Hertzeg' (Ney Marsal) Főtanyája *Nürnbergben*; a' Tsászári Főtanya *Auerstädtben*; a' Gárdák *Weimarban*; *Bertrand* Gr. Gen. Jendában; a' *Reggioi* Hertzeg' (*Oudinot* Marsal) *Saalfeldben*; a' *Ragusai* Hertzeg' (*Marmont* Marsal) *Weisenseeben* — vannak. — Az *Eckmühli* Hertz. (*Davoust* Marsal) fedezi a' bal horpaszát a' Hannoverában álló Muszkák ellen: ez alatt van *Sebastiani* Gr. Gen.

Bremenből. — a' Wesertorki Megye' Újság-levele szerint — Apr. 12. — Itt ki' hirdették *Dumouceau* Generálnak az Alispányhoz (vice Praefectushoz) írt ezen levelét: — Alispány Ur! Mindenben 's másutt is híreket terjesztenek, melyek azt tzelőzzák, hogy a' jó lakosokat nyughatatlankodtassák, 's a' lázzasztóknak szarvat emelljenek. Ha az ember ezekre a' szerentséllenségapostolira halgat; úgy a' Muszkák mindenütt ott vólnának, a' hol mi a' nagy Főtanyával össze lántzolódnunk. Ezek a' hírek hamissak, 's a' hírharangok köztensendesség' háborítói, mellyeket meg kell fogdosni és érdemlett halállal büntetni. — A' mi abban igaz, ez, hogy a' Vicekirály' Főtanyája *Magdeburg* előtt áll 6 órányira, a' Muszkák Apr. 4 és 5-ödikén *Ziesár* mellett egészen megverettettek; és *Brandenburgon* túl kergettettek, és hogy a' fr. Hadsereg kezén tartja az *Elbe'* bal mellyékét *Dresdától* fogva *Lüneburgig*, 's végre, hogy *Celle*, *Hannover* és az

egész térség az *Elbe* és *Weser* között, tele van fr. sereggel. Ez az igaz az egész dologban; és a mely éppen olyan igaz fog lenni, ez, hogy a Muszkák rövid időn túl verettetnek a magok határokon.

Kérem az Urat, Alispány Uram! hogy a rosszszívűekre jobban vigyázzon és vigyáztasson, mint eddig. A vétkeket meg kell fogni, hogy például szolgáljanak. Akkor a gúnyoló híreknek nyakokszakad, és a békésségszerető Lakosok újj bizodalmat nyernek. Az Úr vezeti a fő politziát, Alispány Uram, — mozogjon!

Erre, botsátottki az Alispány egy kemény parantsolatot Apr. 3-adján, melyben még az olyan Gazdákat is a Főbejáróbíztosság körme közzé rendelik, a kinek a házánál nyugodalombizgató beszédeket folytat akarki.

— A *Thorni* Váróltalom 100 frantziából, 400 Lengyelből, és 3500 Bavarusból állott: — a *Censtochau*i pedig 900 emberből, kik között 63 volt a Tiszt; ágyú volt 24, fegyver 4000-nél többetske.

— *Stettin* alatt esettel és sebbe a város megszállása óta Sz. György napig, a *Burkus*' részéről 5 Tiszt és 300 közlegény, kik között 2 Tiszt megholt. Az ellenség kára 7 Tiszt, és 500 közlegény, — azt mondja a *Breslauer* Ujjságl. Apr. 24-edikéről.

— *Berlini* Levelek szerént, *Lipsiából*, Apr. 16. — Ma jött *Dresdából* *Stein* (újj) Ministertől az a követelés ide, hogy *Lipsia* 500 ezer tallért köteles költsönözni az Országnek, valamint azt a 66 ezeret *Winzingerode* Generálnak már lesfizette. A mi Bankósaink éppen most gyűltek

e' végre egyyüvé. — Ugyanonnan, Apr. 19-edikén azt írják, hogy ez a' dolog nem igaz.

A' Berliui Újjságl. serént, azt írják Züllichauból Apr. 19-edikén, hogy a' hónap' 17-edikén 600 frantzia *Custrin*ből kiütött volna. Azonnal félre verték itt a' dobot és a' harangot, valamint az egész környéken, és egy óra alatt kitsiny-nagy, mind talpon vólt, ki mivel mehetett. A' Züllichau Pestamester *Heiden* vezette a' Néprohanást. Kevés idő alatt kiállott 2000 paraszt, és más 2000 a' kis züllichau Kerületből, egygyütt 4000, kik között legalább 4—5 száz jó istuttzal, ugyanannyi filintával vólt felfegyverkezve: 100-nál több vólt lovon. Dél tájban az a' hír futamodott, hogy a' veszedelemnek vége volna, mivel a' frantziákat lefegyverkeztette már *Drossen*él és *Goritz*nél a' Néprohanás, 's foglyokká tette azokat. Azomban újj lárma lett esteli 9 órakor a' faluk felől, és ismét minden ember fegyverbe állott, mert 6 frantzia elszabadúlt abból a' 600-ból, kiket egy erdőben láttak; melyet 11 órakor kitanúlván, eloszlottunk, — egy szöll.

— Ugyanazon Újjságl. szerént, Apr. 27. — *Spandau* felalkudta magát: a' vólt váróltalom nem szolgálhat a' Burkus és ennek Frigyesseivel len bizonyos ideig: a' frantzia Országglományak minden tulajdona a' várban marad, a' magánosok elvihetik a' magokét.

— A' Muszkaburkus hadsereg' minden Tagja a' *Saale* jobb partján van egygyütt, azt kivéven, a' mi az a'lebe környéken van. A' sürgogatott sereget, melynel a' tsászári Garda van, *Tormassow* Gen. vezérli.